

GECİKMİŞ PUBERTE

(Puberte tarda)

Doç. Dr. Ali ATAŞ

Geç Puberte (Puberte tarda)

- *Sekonder seks karakterlerinin erkeklerde 14, kızlarda 13 yaşına kadar olmamasıdır.*
- Erkek çocuklarda daha sıktır.
- Genellikle ailesel anemnezde geç puberte vardır.
- Bu çocuklar yaşitlarından daha küçük yapıdadırlar.
- Kemik yaşı geridir.
- Kemik yaşı 11-13 olunca puberte spontan olarak başlar.

GEÇ PUBERTE NEDENLERİ

(Hipogonadotropik nedenler)

HHG fonksiyon bozukluğu veya gecikmesi

- Konstitusyonel puberte gecikmesi
- Kronik hastalıklar
- İlaç alışkanlıkları
- Aşırı egzersiz
- Morbid obezite
- Malnutrisyon
- Psikiyatrik bozukluklar
- Endokrinopatiler
  - Kötü kontrollü diyabet
  - GH eksikliği
  - Hipotiroidi
  - Hiperprolaktinemi
  - Cushing

Organik HH defektler

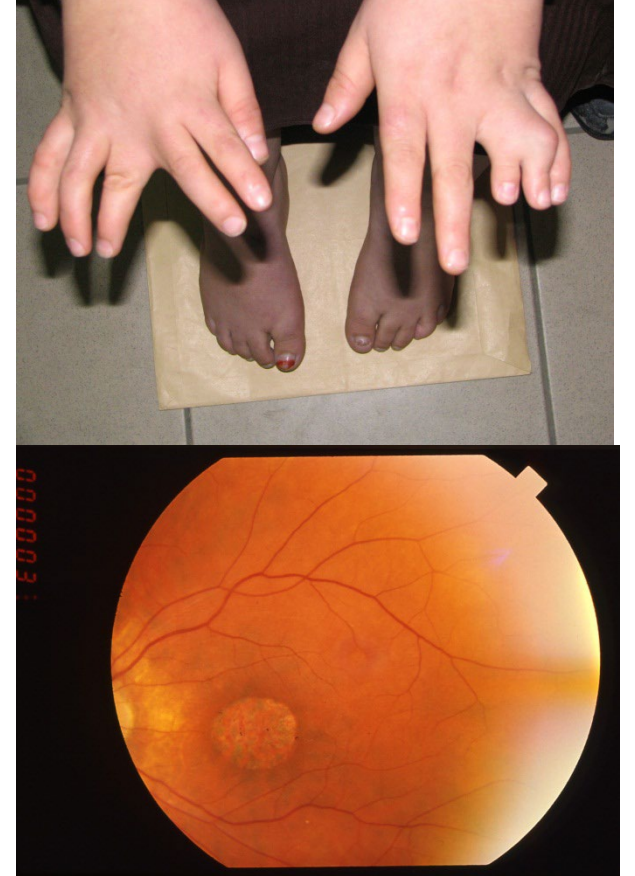
- Konjenital nedenler
  - Hipofizer gelişim defektleri (HESX1, PROP1)
  - Orta hat defektleri
  - DAX-1 gen defekti
  - Prader Willi Sendromu
  - Laurance Moon Biedl Sendromu
  - Kalman Sendromu
  - İzole LH eksikliği
  - İzole FSH eksikliği
  - GnRH reseptör mutasyonu
- Akkiz nedenler
  - Tm, travma, cerrahi
  - Hidrosefali
  - Radyoterapi
  - Granülomatöz hastalıklar
  - Hemosideroz
  - Orak hücreli anemi

Prader- Willi Sendromu:

- Hipotalamik disfonksiyon sonucu hipogonadotropik hipogonadizm örneğidir.
- Yeni doğan dönemde gelişme geriliği,
- Çocukluk döneminde aşırı obezite söz konusudur.
- Ayrıca,
  - Mental gerilik
  - Badem şeklinde gözler
  - Diş yapısındaki bozukluklar
  - Karakteristik tipik yüz şekli
  - Boy kısalığı,
  - El ve ayakların küçük olması dikkat çeker.

Lavrence-Moon-Biedl Sendromu

- Polidaktili,
- Obesite,
- Mental gerilik,
- Retintis pigmentosa
- Geç puberte ile karakterizedir.

Kallmann sendromu

- Hipogonadotropik hipogonadizm
- Anosmia
- İzole HH'in en sık nedenidir.
- Prevalansı 1/10.000
- E/K=5/1
- Aynı yerden orjin alan olfaktor loblar ve hipotalamik GnRH sekrete eden nöronlarda hipoplazi-aplazi vardır.

Geç puberte nedenleri Hipergonadotropik nedenler

■ **Konjenital**

- Klinefelter sendromu
- Turner sendromu
- Diğer gonadal disgeneziler
- Sertoli cell only (Del Castillo Sendromu)
- Gonadotropin etkisine direnç (Savage Sendromu)
- Androjen sentez defektleri
- Komplet yada inkomplet androjen insensivitesi

■ **Akiz nedenler**

- Otoimmün
- Kemoterapi
- Radyoterapi
- Enfeksiyon
- Travma
- Cerrahi
- Torsiyon

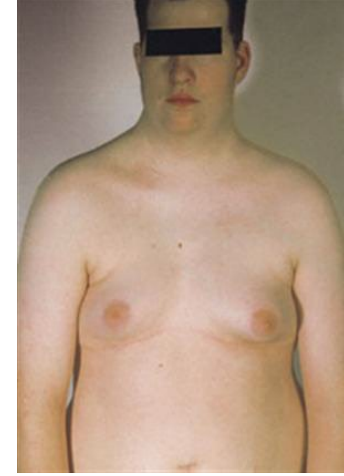
Turner sendromu

- X kromozomunun tam yada kısmi yokluęu söz konusudur.
- Kızlarda en sık rastlanan gonadal yetmezlik nedenidir.
- İnsidans tüm canlı kız doğanlarda %0.2-0.5
- Klinik özellikleri:
  - Kısa boy
  - Yele boyun
  - Düşük saç çizgisi
  - Doğumda el ve ayak sırtlarında şişlik
  - 5-6 yaşlarında belirginleşen büyüme geriliği
  - Kubitus valgus
  - 4. parmak kısalığı
  - Kardiyak ve renal anomaliler

Klinefelter sendromu

- Erkeklerde nisbeten yaygın görülen ve birden fazla X kromozomu varlığı ile belirlenen bir kromozom anomalisidir.
- Uzun boy
- İnce, önükloid yapı,
- İlimli mental retardasyon
- Davranış bozuklukları,
- Jinekomasti,
- Hipospadias,
- Ufak ve sert testisler,
- Azospermi gözlenir.
- Testis fonksiyonları puberteyi başlatmaya yeterli ancak puberte uygun şekilde ilerlemez,
- Seminifer tubullerde disgenezi ve yetersiz testosteron salgısı vardır.

Gonadotropin etkisine direnç (Savage Sendromu)

- FSH seviyeleri yükselmiştir.
- GnRH testine abartılı yanıt vardır.
- Klinik bulgular gecikmiş puberte ve primer amenoreden oligomenoreye uzanan geniş bir spektrum gösterir.

Sertoli cell only sendromu

(Del Castillo Sendromu-Germ hücre aplazisi)

- Normal virilizasyon başlar ancak azospermi ve küçük testis vardır.
- Histolojik inceleme ile tanı konur.
- Seminifer tubullerde kısmen dejenere Sertoli hücreleri ile inklüzyon cisimleri ve berrak vakuoller görülmüştür.
- FSH yüksek
- Spermatogenez yok veya çok azdır.

Geç Pubertada Tanı

- Meme gelişimi,
- Kılınma derecesi,
- Kemik yaşı,
- Kafa grafisi
- Gonodotropin ve seks steroid düzeyleri,
- USG,
- Karyotip tayini,
- Testler (LHRH testi/hCG testi),

Tedavi

- Etkene yönelik tedavi
- Replasman tedavisi
  - Testosteron
  - Estrojen/Progesteron

Çocuklarda 25-50 mg/3-4 hafta dozunda testosteron başlanır, 6-9 ay ara ile 50 mg artışlar yapılarak erişkin dozu olan 250 mg/ay dozuna çıkılır (Kaynak Nelson 2016).

Testosteron replasmanı (Yetişkin hipogonadizmde)

19-39 yaş aralığındaki erkeklerde normal testosteron düzeyi 250-900 ng/dL'dir.

2,5	th	264	ng/dL
5	th	303	ng/dL
50	th	531	ng/dL
95	th	852	ng/dL
97,5	th	916	ng/dL

Büyüme hızlanması (piki) kızlarda telarş E2, erkeklerde puberte E3-4 de olur (testis volümü 10 ml olunca).

Sustanon ampul

- Testosteron propionat 30 mg (kısa etkili)
- Testosteron fenpropionat 60 mg
- Testosteron izokarpoata 60 mg
- Testosteron dekonoat 100 mg

Uzun etkili testosteron esterleri anantate ve cipronatedır.

Virigen 40 mg kapsül.

Testosteron undekonat (oral kullanılması onaylanmış tek testosterondur).

Testogel 50 mg (50 mg testosteron içerir) transdermal jel, 30'luk şase şeklinde

Afro 25 mg tb (metyltestosteron)

Oxandrolone'ın anabolik/androjenik etkinliği 6/1 dir. / 50 mcg etinilestradiol= 0,6 mg konjuge estradiol.

Farlutal tb 5mg ve 250 mg ve 500 mg tb, 30 tb (medroksiprogesteron asetat)==> 8-10 gün 5-10 mg

Depo provera 150 mg flk -->3 ayda bir im adetin ilk 5 gününde yapılmalıdır.

Not: Laktasyonu engellemez.

Divina tablet. (11 beyaz (Estradiol valerat 2 mg), 10 mavi (Estradiol valerat 2 mg+Medroksiproqesteron asetat 10 mg) renkli toplam 21 tablet içeren blister ambalajlarda)

Estroderm 25 TTS 6 flasterli kutu (Düzenli salınımı 4 gün devam eder.)
25 mcg/gün salınım var.
2 mg estradiol içerir.

Estroderm 50 TTS 6 flasterli kutu (Düzenli salınımı 4 gün devam eder.)
50 mcg/gün salınım var.
4 mg estradiol içerir.

Estroderm 100 TTS 6 flasterli kutu (Düzenli salınımı 4 gün devam eder.)
100 mcg/gün salınım var.
8 mg estradiol içerir.

(Not: Günlük yetişkin dozu 100-200 mcg/gün salınımdır)